## ПОЛИМОРФИЗЪМ

ЛЕКЦИОНЕН КУРС "ООП (JAVA)"





## СТРУКТУРА НА ЛЕКЦИЯТА

- Въведение
- Преобразуване нагоре
- Късно(динамично) свързване
- Конструктори и полиморфизъм



## НАСЛЕДЯВАНЕ

- Наследяване
  - При създаване на нов клас със сходна функционалност е удобно да клонираме съществуващ и след това да добавим допълнение и промени в клонинга
- Проблем на архитектурата
  - Отразява отношения между типове
  - Наследяването изразява сходството между типовете посредством концепцията за базови и производни типове
  - Базовият тип съдържа всички характеристики и поведения, общи за произведените от него типове
- Създаваме базови типове за представяне ядрото на разработваното приложение
  - За изразяване различните начини, по които може да се реализира това ядро, създаваме типове, производни на базовия



# МНОГОКРАТНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНТЕРФЕЙСА

- Представяне на решението в същите условия като на задачата е огромно предимство
  - Не се нуждае от много междинни модели за преминаване от описанието на задачата към описание на решението
- При обектите, йерархията на типовете е основният модел
  - От описанието на системата в реалния свят директно преминаваме към описание на системата в код
- Когато наследяваме от съществуващ тип създаваме нов
  - Този нов тип съдържа не само всички членове на съществуващия тип
  - По-важно, дублира интерфейса на базовия клас
    - Т.е., всички съобщения, които могат да се изпращат на обекти от базовия клас, могат да се изпращат също на обекти от производния клас
  - Тъй като знаем типа на съобщенията, това означава, че производният клас е от същият тип като базовия клас
- Такъв тип еквивалентност (чрез наследяване) е основополагаща за разбиране значението на ООП



## МНОГОКРАТНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИНТЕРФЕЙСА

- Понеже базовият и производният клас притежават един и същ интерфейс, трябва да съществува някаква обща имплементация
  - Т.е., трябва да има код, който да се изпълни, когато обект получи съобщение
- Ако просто само наследим клас, без да правим нищо повече, методите на базовия клас се наследяват в производния клас
  - Т.е., производният клас има не само същия тип, но и същото поведение



#### РАЗГРАНИЧАВАНЕ

- Два начина за разграничаване новия произведен от съществуващия базов клас:
  - Нова функционалност
    - Добавяме нови функции към производния клас
    - Внимателно трябва да се прецени дали тази нова функционалност е необходима за решаване на проблема
    - Въпреки, че ключовата дума extends води до такова очакване
  - Предефиниране (overriding)
    - Променяме поведението на съществуваща функция на базовия клас предефиниране
    - По-съществен начин за разграничаване
    - В производния клас създаваме нова дефиниция на съществуващата функция



## ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

- Трябва ли наследяването да предефинира само функциите на базовия клас?
  - Това би означавало, че производният тип е точно същият като базовия, тъй като има същия интерфейс
- Можем да заместим обект от производния клас с обект от базовия клас
  - "чисто" заместване, познато като принцип на заместването
  - В този случай отношенията между базовия и производния клас са идентични
    - "един квадрат е фигура"
- Можем да добавяме нови елементи към интерфейса на производния клас
  - Този нов тип все още може да замести базови тип
  - Това заместване не е идентично, а сходно взаимоотношение



### ВЗАИМОЗАМЕНЯЕМОСТ

- Когато работим с йерархия от обекти, в определени ситуации искаме да третираме един обект, не като обект от дадения тип, а като обект от базовия тип
  - Това ни дава възможност да пишем код, независещ от определени типове
    - Напр., всички фигури могат да бъдат изчертавани, изтривани, премествани, ...
    - Тези функции изпращат съобщение към фигурата обект без да се интересуват какво прави обектът със съобщението
  - Такъв код не се влияе от добавянето на нови типове
    - Добавянето на нови типове е най-често срещаният начин за разширяване на една обектно-ориентирана програма за обработка на нови ситуации
    - Напр., добавяне на нов тип фигура не променя функциите, работещи със сродни фигури



## ПРОБЛЕМ

- Целият смисъл е в следното:
  - Когато се изпрати едно съобщение, програмистът не иска да знае кой код ще се изпълни
  - Обектът, получаващ съобщението, ще изпълни правилния код в зависимост от неговия специфичен тип
- Съществува обаче един проблем при разглеждане на обекти от производен тип като обекти от техния базов тип
  - Компилаторът не може да знае по време на компилация точно кой код ще се изпълни
- Отговорът на този проблем е основна особеност на ООП
  - Компилаторът не може да извиква функции по традиционния начин



## РАННО И КЪСНО СВЪРЗВАНЕ

- При императивните езици за програмиране се използва ранно свързване
  - Компилаторът генерира обръщение към определено име на функция
  - Програмата за свързване преобразува това обръщение в абсолютен адрес на кода, който трябва да се изпълни
- Обектно-ориентираните езици за програмиране използват концепцията за късно свързване
  - Когато се изпрати съобщение до обект, извикваният код не се определя до времето за изпълнение
  - Јаvа използва специален код, който изчислява адреса на тялото на функцията, използвайки информация, съхранявана в самия обект

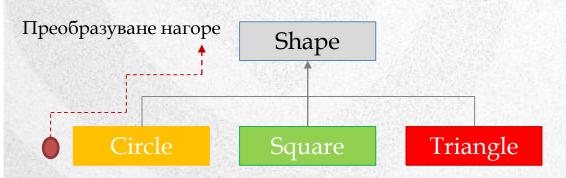


## ПОЛИМОРФИЗЪМ ПО ПОДРАЗБИРАНЕ

- В някои езици за програмиране (в частност С++) трябва изрично да се посочи, че искаме една функция да притежава гъвкавостта на късното свързване
  - По подразбиране в тези езици е функциите да не се свързват динамично
- В Java динамичното (късно) свързване е по подразбиране
  - Не е необходимо да помним, че трябва да добавяме някакви ключови думи за да получим полиморфизъм



#### Изпълнява се правилният код на draw() поради полиморфизма



```
void doStuff(Shape s) {
    s.erase();
    // ...
    s.draw();
}
```

```
Circle c = new Circle();
Triangle t = new Triangle();
Line l = new Line();
doStuff(c);
doStuff(t);
doStuff(l);
...
```

- Кодът игнорира специфичните особености на типа
- Комуникира единствено с базовия клас
- Специфичната за типа информация се отделя от този код
- Така кодът става по-прост за създаване и полесен за разбиране
- Ако се добави нов тип (напр. Hexagon) чрез наследяване, кодът ще работи еднакво за новия тип (както за съществуващите)
- По този начин програмата става разширяема

## КАКВО Е ПОЛИМОРФИЗЪМ?

- Полиморфизъм основна възможност на един обектноориентиран език за програмиране
  - Предоставя друго измерение в отделянето на интерфейса от имплементацията с цел разделяне на това какво се прави, от това как се прави
  - Позволява:
    - Подобрена организация на кода и четливост
    - Също така създаване на разширяеми програми, които могат да се разширяват не само при първоначално създаване на проекта, но също при необходимост от добавяне на нови възможности
- Полиморфизмът е насочен към разделяне на типове
  - Полиморфното извикване на методи позволява даден тип да се разграничи от друг подобен тип, но ако и двата типа произлизат от един и същ базов тип
  - Тази разлика се проявява като разлика в поведението на методите, които могат да се извикват чрез базовия клас
- Полиморфизъм познат още като динамично свързване, късно свързване, свързване по време на изпълнение

## ПРЕОБРАЗУВАНЕ НАГОРЕ

- При наследяването един обект може да се използва като свой собствен тип или като обект от своя базов тип
  - Това се нарича преобразуване нагоре (upcasting)
- При това възниква проблем, познат като "стесняване" на интерфейса



```
class Note {
 private int value;
 private Note(int val) { value = val·
                            Методът приема референция към класа Instrument,
 public static final Note MID •
                            но и всичко произлизащо от Instrument
                            В метода main() референция към Wind се предава
                            към метода tune(), без да е необходимо
class Instrument {
 public void play(Note n) {
                            преобразуване
   System.out.println("Instru
                            Допустимо понеже интерфейсът на Instrument
                            съществува в Wind (поради наследяването)
class Wind extends Instrume
                            Преобразуването нагоре може да "стесни" този
 public void play(Note n) {
                            интерфейс, но не по-малък от пълния интерфейс
   System.out.println("Wind.
                            на Instrument
public class Music {
 public static void tune(Instrument i) {
    i.play(Note.MIDDLE_C);
  public static void main(String[] args) {
    Wind flute = new Wind();
     tune(flute); // Преобразуване нагоре
```



1 Какъв резултат?

```
class Note {
  private int value;
  private Note(int val) { value = val; }
  public static final Note MIDDLE_C = new Note(0),
                         C_SHARP = new Note(1),
                         B_FLAT = new Note(2);
class Instrument {
  public void play(Note n) {
    System.out.println("Instrument.play()");
class Wind extends Instrument {
 public void play(Note n) {
   System.out.println("Wind.play()");
public class Music {
  public static void tune(Instrument i) {
     // ...
                                                   Wind.play()
     i.play(Note.MIDDLE_C);
  public static void main(String[] args) {
     Wind flute = new Wind();
      tune(flute); // Преобразуване нагоре
```



#### ПРЕНЕБРЕГВАНЕ НА ТИПА НА ОБЕКТА

- Защо трябва умишлено да се пренебрегва (забравя) типа?
  - Това става, когато извършваме преобразуване нагоре
- Ще бъде много по-недвусмислено, ако методът tune() просто приеме като аргумент референция към Wind
  - Това води до съществен момент:
    - Трябва да пишем нови методи tune() за всеки нов тип от класа Instrument, добавян в нашата система



```
class Note {
 private int value;
 private Note(int val) { value = val; }
 public static final Note
   MIDDLE C = \text{new Note}(0),
   C SHARP = new Note(1),
   B_FLAT = new Note(2);
}.
class Instrument {
 public void play(Note n) {
    System.out.println("Instrument.play()");
class Wind extends Instrument {
  public void play(Note n) {
    System.out.println("Wind.play()");
class Stringed extends Instrument {
  public void play(Note n) {
    System.out.println("Stringed.play()");
```

@learning center

```
class Brass extends Instrument {
 public void play(Note n) {
   System.out.println("Brass.play()");
public class Music2 {
  public static void tune(Wind i) {
   i.play(Note.MIDDLE_C);
                                      Необходимост от
                                       писане на нови
  public static void tune(Stringed i) {
   i.play(Note.MIDDLE_C);
                                       методи за всеки един
                                      нов клас
  public static void tune(Brass i) {
   i.play(Note.MIDDLE_C);
  public static void main(String[] args) {
   Wind flute = new Wind();
   Stringed violin = new Stringed();
   Brass frenchHorn = new Brass();
   tune(flute); //без преобразуване нагоре
   tune(violin);
   tune(frenchHorn);
                               Wind.play()
                               Stringed.play()
                                Brass.play()
```

## ПРОБЛЕМ

- Това работи, но има едно голямо неудобство
  - За всеки клас трябва да пишем специфични за типа методи
- Не е ли по-добре, ако напишем един единствен метод, който приема като аргумент базовия клас, а не някой от неговите производни класове?
  - Т.е., не е ли по-добре просто да забравим, че съществуват производни класове и да пишем кода на програмата само спрямо базовия клас?
- Полиморфизмът ни позволява да направим точно това



## ПРОБЛЕМ

```
public static void tune(Instrument i) {
    // ...
    i.play(Note.MIDDLE_C);
}
```

- Методът tune() получава референция към Instrument
- Как компилаторът може да разбере, че тази референция в случая сочи към Wind, а не към Brass или Stringed
  - Не може!

За да разберем как функционира това трябва да се запознаем с начина на свързване на обектите (binding)



#### СВЪРЗВАНЕ

- Свързване: процес на връзка с тялото на методи при тяхното извикване
- Два принципни подхода за реализиране:
  - Предварително (ранно) свързване извършва се преди стартиране на програмата
  - Късно свързване (late, dynamic, run-time binding) извършва се по време на изпълнение на програмата
- Ранно свързване
  - Извършва се от компилатора или специализирана свързваща програма
  - В процедурните езици този подход няма алтернатива (напр., С)



### КЪСНО СВЪРЗВАНЕ

- Базира се на типа на обекта (не на типа на референцията на обекта)
- За реализацията е необходим механизъм за определяне типа на обектите и извикване на подходящите методи
  - Т.е. компилаторът не знае типа на обектите
  - Механизмът открива тялото на съответния метод и осъществява връзка с него
  - Различен при различните ОО езици за програмиране
    - Обща идея: по някакъв начин да се съхрани информация за типа на обектите
- В Java се използва само късно свързване
  - Изключение final методи
  - Късното свързване става автоматично (програмистът не трябва да мисли за него)



## ПРИНЦИПНА РЕАЛИЗАЦИЯ НА КС

- Реализация на късното свързване, т.е. определяне на актуалния тип на обекта, за който ще се извика методът
- Използват се така наречените Virtual Method Tables (VMT)
  - Скрити елементи на полиморфните класове (не се декларират от програмиста, а се добавят автоматично от компилатора)
  - Всеки полиморфен клас съдържа точно една VMT
  - Една VMT е масив, съдържащ указатели към всички виртуални методи на класа
  - Всеки изведен клас има собствена VMT, съдържаща указатели към всички виртуални методи (дори на тези, които не са пренаписани в този клас)
  - Указателите във VMT на изведения клас са в същия ред като указателите към кореспондиращите методи в базовия клас
- Всеки обект от полиморфен клас съдържа още един скрит елемент указател към VMT
- Този елемент се съхранява на едно и също място във всички обекти
  - В началото

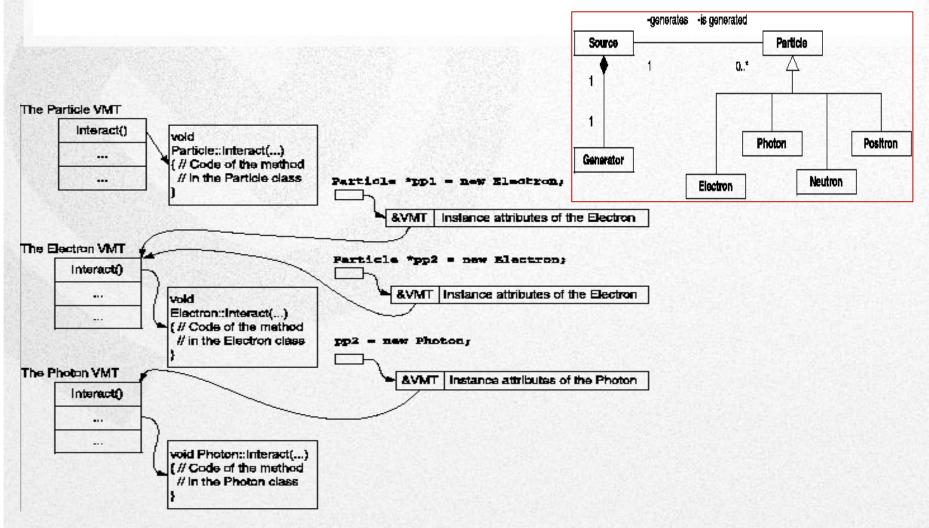
## ИЗВИКВАНЕ НА МЕТОДИ ПРИ КС

Извикване на методи се извършва по следния начин:

- Програмата взема инстанцията за която е извикан метода
- В инстанцията тя намира указателя към VMT
- Във VMT тя намира указателя към метода, който ще се извика. Във всички VMTs този указател се намира на една и съща позиция
  - Напр., указателят към Interact() метода е на първо място във VMT на Particle клас и във VMTs на всички класове, изведени от Particle
- Програмата използва този указател за извикване на метода на актуалната инстанция на актуалния клас



## СХЕМА НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА КС

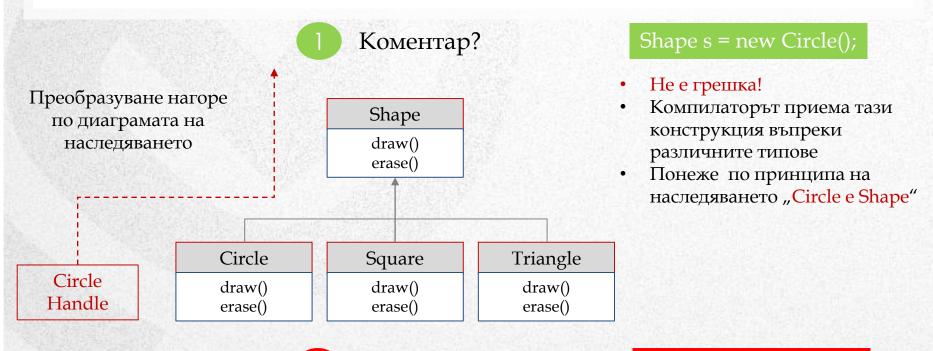




# ГЕНЕРИРАНЕ НА КОРЕКТНО ПОВЕДЕНИЕ

- След като вече знаем, че всяко свързване на методи в Java става полиморфно посредством динамично (късно) свързване, можем да пишем кода си спрямо базовия клас
  - И ще сме сигурни, че производните класове ще работят коректно, използвайки същия код
- Т.е., изпращаме данните към даден обект и го оставяме сам да извърши правилното действие





2 Кой метод се извиква в действителност?

По силата на късното свързване (полиморфизъм) се извиква правилния метод Circle.draw()!

#### s.draw();

Извикване на метод, дефиниран в базовия клас и предефиниран в производните класове



```
class Shape {
                                            class Triangle extends Shape {
 void draw() { }
                                             void draw() {
                                               System.out.println("Triangle.draw()");
 void erase() { }
class Circle extends Shape {
                                             void erase() {
 void draw() {
                                               System.out.println("Triangle.erase()"):
       В базовия клас Shape се задава общия интерфейс за всички
       класове, производни на Shape
      Т.е., всички фигури могат да бъдат изчертавани и изтриване
       Производните класове предефинират тези методи като
       предоставят уникално поведение за всеки специфичен тип
cla
       фигура
   System.out.println("Square.draw()");
                                              public static void main(String[] args) {
 void erase() {
   System.out.println("Square.erase()");
                                                 Shape[] s = new Shape[9];
                                                 // Запълване на масива с различни фигури
                                                 for(int i = 0; i < s.length; i++)
                                                   s[i] = randShape();
                                                 // Полиморфно извикване на методи
                                                 for(int i = 0; i < s.length; i++)
                                                   s[i].draw();
```



```
class Shape {
  void draw() { }
  void erase() { }
}
class Circle extends Shape {
  void draw() {
    System.out.println("Circle.draw()");
  }
  void erase() {
    System.out.println("Circle.erase()");
  }
}
class Square extends Shape {
  void draw() {
    System.out.println("Square.draw()");
  }
  void erase()
```

```
class Triangle extends Shape {
  void draw() {
    System.out.println("Triangle.draw()");
  }
  void erase() {
    System.out.println("Triangle.erase()");
  }
}

public class Shapes {
  public static Shape randShape() {
    switch((int) (Math.random() * 3)) {
      default: case 0: return new Circle();
      case 1: return new Square();
      case 2: return new Triangle();
    }
}
```

- Класът Shapes съдържа static метод randShape()
- При всяко извикване генерира референция към произволно избран обект от класа Shape
- При всяко извикване извършва преобразуване нагоре на референция на някой от типовете Circle, Square, Triangle
  - Т.е., никога не можем да видим специфичния тип винаги връща референция към Shape



System.or

```
class Shape {
 void draw() { }
 void erase() { }
class Circle extends Shape {
 void draw() {
    System.o
 void erase()
    System.or •
class Square extends Shape {
 void draw() {
    System.out.println("Square.draw()");
  void erase() {
    System.out.println("Square.erase()");
```

```
class Triangle extends Shape {
 void draw() {
   System.out.println("Triangle.draw()");
  void erase() {
   System.out.println("Triangle.erase()");
```

Mетодът main() съдържа масив от референции към Shape, който се запълва чрез извиквания на метода randShape()

На този етап знаем, че имаме фигури и нищо по-конкретно за тях (както и компилаторът)

```
case 1: return new Square();
   case 2: return new Triangle();
public static void main(String[] args) {
  Shape[] s = new Shape[9];
   // Запълване на масива с различни фигури
  for(int i = 0; i < s.length; i++)
     s[i] = randShape();
  // Полиморфно извикване на методи
  for(int i = 0; i < s.length; i++)
     s[i].draw();
```



```
class Shape {
                                            class Triangle extends Shape {
 void draw() { }
 void erase() { }
class Circle extends Shape {
 void draw() {
    System.or
 void erase()
    System.or
                 draw()
                 Резултатите демонстрират това
                 Всички извиквания на draw() се реализират чрез динамично
class Square
 void draw()
                 свързване
   System.our.printing Square.uruw() ),
  void erase() {
    System.out.println("Square.erase()");
```

```
void draw() {
                            System.out.println("Triangle.draw()");
                          void erase() {
                            System.out.println("Triangle.erase()");
Когато обаче извикаме метода draw() за всеки елемент от този
масив, се изпълнява съответният за всеки тип фигура метод
```

public static void main(String Shape[] s = new Shape[9];// Запълване на масива с р for(int i = 0; i < s.length; i+s[i] = randShape();// Полиморфно извикван for(int i = 0; i < s.length; i+s[i].draw();

Circle.draw() Circle.draw() Circle.draw()

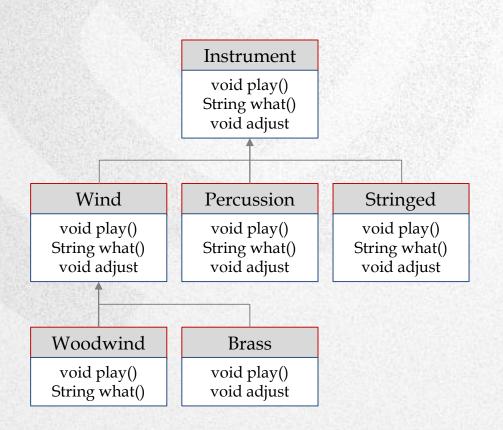
Triangle.draw() Square.draw() Square.draw() Square.draw() Triangle.draw() Square.draw() Square.draw() Circle.draw() Circle.draw()



## РАЗШИРЯЕМОСТ

- Благодарение на полиморфизма можем да добавяме към системата нови типове, без да променяме метода tune()
- В една добре проектирана ОО програма повечето или всички методи ще следват модела на tune() и ще комуникират само с интерфейса на базовия клас
  - Такава програма е разширяема можем да добавяме нова функционалност като наследяваме нови типове данни от общия базов клас
  - Методът, който манипулира интерфейса на базовия клас, не се нуждае от никаква промяна с цел "нагаждане" към новите класове





- Към примера с инструменти добавяме нови методи, както и нови класове
- Всички тези нови класове работят правилно със стария, непроменен метод tune()



```
class Instrument {
 public void play() {
   System.out.println("Instrument.play()");
 public String what() { return "Instrument"; }
 public void adjust (1)
                    Новите методи са:
class Wind ext
                          на класа
 public void p
    System.ou
                          един инструмент
  public String
  public void adjust() { }
class Percussion extends Instrument {
  public void play() {
    System.out.println("Percussion.play()");
  public String what() { return "Percussion"; }
  public void adjust() { }
```

```
System.out.println("Stringed.play()");
                               public String what() { return "Stringed"; }
                               public void adjust() { }
 what(), който връща референция към String с описание
adjust(), който предоставя начин за настройка на всеки
                                 System.out.println("Brass.adjust()");
                             class Woodwind extends Wind {
                               public void play() {
                                  System.out.println("Woodwind.play()");
                                public String what() { return "Woodwind"; }
```

class Stringed extends Instrument {

public void play() {



```
      public class Music3 {

      // Без зависимост от типа, така че

      // нови типове, добавени към системата, работят правилно

      static void tune(Instrument i) {

      // ...

      i.play();

      }
```

• В метода main(), при вмъкване на елемент в масива Instrument, автоматично се извършва преобразуване нагоре до класа Instrument

```
public static void main(String[] args) {
    Instrument[] orchestra = new Instrument[5];
    int i = 0;
    // Преобразуване нагоре по време на добавяне в масива:
    orchestra[i++] = new Wind();
    orchestra[i++] = new Percussion();
    orchestra[i++] = new Stringed();
    orchestra[i++] = new Brass();
    orchestra[i++] = new Woodwind();
    tuneAll(orchestra);
}
```



Полиморфизмът е една от най-важните техники, които позволяват на програмиста да отделя нещата, които трябва да се променят, от тези, които трябва да останат същите

```
i.play();
```

- Mетодът tune() е напълно независим от всички промени в кода и продължава да работи коректно
- Точно това трябва да доставя полиморфизма
- Промяната в кода не влияе върху части от програмата, които не трябва да бъдат засягани

```
int i = 0;
// Преобразуване нагоре по време на добавяне в масива:
orchestra[i++] = new Wind();
orchestra[i++] = new Percussion();
orchestra[i++] = new Stringed();
orchestra[i++] = new Brass();
orchestra[i++] = new Woodwind();
tuneAll(orchestra);
}
```



## КОНСТРУКТОРИ & ПОЛИМОРФИЗЪМ

- В предишни лекции също са разглеждани конструктори
  - Тук във връзка с полиморфизма
- Въпреки, че конструкторите не са полиморфни, съществено е да се разбере начина, по който конструкторите работят в сложни йерархии с използване на полиморфизъм
- Конструктор на базов клас се извиква винаги от конструктор на производен клас (променяйки йерархията на наследяване така, че се извиква конструктор на всеки базов клас)
  - Има смисъл, понеже конструкторът има специално предназначение – да установи дали обектът е построен коректно
  - Само конструкторите имат достъп до собствените си членове по тази причина е съществено тяхното извикване при инициализация (в противен случай обектът не може да бъде инициализиран напълно)
  - По тази причина компилаторът извиква конструктор за всяка част на производния клас



- Колко нива на наследяване?
- 4

2 Колко член-обекта?

3

```
class Meal {
 Meal() { System.out.println("Meal()"); }
class Bread {
 Bread() { System.out.println("Bread()"); }
class Cheese {
 Cheese() { System.out.println("Cheese()"); }
class Lettuce {
 Lettuce() { System.out.println("Lettuce()"); }
class Lunch extends Meal {
 Lunch() { System.out.println("Lunch()"); }
class PortableLunch extends Lunch {
 PortableLunch() {
   System.out.println("PortableLunch()");
```

```
class Sandwitch extends PortableLunch {
 Bread b = new Bread();
 Cheese c = new Cheese();
 Lettuce 1 = new Lettuce();
 Sandwitch() {
   System.out.println("Sandwitch()");
  public static void main(String[] args) {
    new Sandwitch();
               Meal()
               Lunch()
               PortableLunch()
               Bread()
               Cheese()
               Lettuce()
               Sandwitch()
```

## ИЗВИКВАНЕ НА КОНСТРУКТОРИ

- Редът на извикване на конструктори за един сложен обект е следният:
  - Рекурсивно извикване на конструктора на базовия клас
    - Първо се конструира коренът на йерархичното дърво
    - Следван от първото ниво на производните класове
    - Така, докато се стигне до класовете от най-ниското ниво на йерархията
  - Членовете се инициализират по реда на декларирането им
  - Извиква се конструкторът на производния клас



## БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

КРАЙ "ПОЛИМОРФИЗЪМ"



